

Sygn. akt II CSK 218/13

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku J. T.

przy uczestnictwie J. S., J. T.,

T. S. i Gminy O.

o wpis prawa własności w księdze wieczystej [...], po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 31 stycznia 2014 r.,

skargi kasacyjnej uczestnika postępowania – J. T.

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 11 grudnia 2012 r.,

- 1. oddała skargę kasacyjną,**
- 2. zasądza od J. T. na rzecz Gminy O. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w S., uwzględniając wniosek J. T. wpisał w dniu 27 sierpnia 2010 r. w księdze wieczystej [...] w dziale II jako współwłaścicieli nieruchomości objętej tą księgą: T. K. S. w 1/8 części, J. W. S. w 1/8 części, J. M. T. w 1/8 części, J. K. T. i jego żonę J. M. T. w 5/8 części na prawach wspólności ustawowej, w miejsce dotychczasowego właściciela - Gminy O.

Po rozpoznaniu skargi Gminy na wpis referendarza, Sąd Rejonowy w S. postanowieniem z dnia 5 listopada 2010 r. utrzymał w mocy zaskarżony wpis. Sąd ustalił, że Gmina O. została wpisana do księgi wieczystej na podstawie decyzji komunalizacyjnej Wojewody K. z dnia 27 grudnia 1994 r. Nieważność tej decyzji została stwierdzona ostateczną decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji nr 282 z dnia 31 marca 2010 r., utrzymaną w mocy decyzją nr 535 tego Ministra z dnia 2 lipca 2010 r. Biorąc pod uwagę, że ostateczna decyzja administracyjna, mimo jej zaskarżenia do sądu administracyjnego, stanowi podstawę wpisu, decyzja Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, stwierdzająca nieważność decyzji komunalizacyjnej, mogła stanowić podstawę wpisu do księgi wieczystej. Sąd Rejonowy ustalił ponadto, że ostateczną decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 września 2007 r. stwierdzono nieważność orzeczenia Ministra Rolnictwa z dnia 12 marca 1959 r. oraz utrzymanego nim w mocy orzeczenia Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w P. z dnia 30 listopada 1955 r. Ich przedmiotem było stwierdzenie, że „majątek ziemski G.” należący do L. Z. M., poprzednika prawnego wpisanych do księgi zaskarżonym wpisem współwłaścicieli, objęty został reformą rolną na podstawie przepisów dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej. Zdaniem Sądu Rejonowego, uchylenie orzeczeń Ministra Rolnictwa z dnia 12 marca 1959 r. i Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w P. z 30 listopada 1955 r. skutkowało oceną, że Skarb Państwa nie był właścicielem nieruchomości, której dotyczyła decyzja komunalizacyjna. Biorąc pod uwagę, że do czasu uchylenia przez właściwy organ decyzji komunalizacyjnej nie było podstaw do kwestionowania prawa własności Gminy O. do nieruchomości, a podstawą taką stała się ostateczna decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2010 r., istniały przesłanki do uwzględnienia wniosku. Następstwo prawne

wnioskodawczyni i uczestników postępowania (poza Gminą O.) zostało w sprawie wykazane.

Na skutek apelacji Gminy O., Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 15 marca 2011 r. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że uchylił wpis z dnia 27 sierpnia 2010 r. w dziale II księgi wieczystej KW nr [...] i oddalił wniosek o wpis. Sąd Okręgowy ocenił, że z dokumentów powołanych przez wnioskodawczynię to jest decyzji nr 282 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2010 r. stwierdzającej nieważność decyzji komunalizacyjnej i decyzji nr 535 tego Ministra z dnia 2 lipca 2010 r. utrzymującej w mocy decyzję nr 282 wynikało, iż Gmina O. nie posiada tytułu prawnego do nieruchomości; decyzje te wywołały skutek ex tunc i mogły być podstawą wpisu do księgi wieczystej. Na uwzględnienie wniosku nie pozwalała jednak decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 21 września 2007 r., utrzymana w mocy decyzją tego Ministra z 31 października 2007 r. Decyzja ta stwierdza bowiem nieważność orzeczenia Ministra Rolnictwa z 12 marca 1959 r. oraz utrzymanego nim orzeczenia Prezydium WRN w P. z 30 listopada 1955 r., jedynie z powodu wady prawnej polegającej na tym, że została wydana bez wniosku uprawnionej osoby, czy majątek ziemski G. podpada pod działanie dekretu o reformie rolnej, a więc wbrew przepisom rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. z 1945 r., Nr 10, poz. 51 ze zm.). Decyzja ta nie rozstrzyga, czy majątek G., w tym pochodzące z tego majątku działki gruntu objęte niniejszą księgą wieczystą, podlegały reformie rolnej na podstawie dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. Nr 4, poz. 17 ze zm.). Nie można było zatem w sposób definitywny i pewny stwierdzić, że poprzednik prawny Gminy O. - Skarb Państwa nie był właścicielem tego majątku. Z dokumentów sprawy, a zwłaszcza z zaświadczenia z 1 marca 2010 r. z zamkniętej księgi wieczystej nr 787, z której wyłączono działkę gruntu objętą niniejszą księgą wieczystą wynikało, że Skarb Państwa został wpisany jako właściciel tego majątku w dniu 17 maja 1961 r. i majątkiem tym dysponował. Jeśli ponadto uwzględni się, że prawo własności nieruchomości ziemskich wymienionych w art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu PKWN

przeszło na Skarb Państwa z mocy prawa, z dniem wejścia w życie tego dekretu, to tym samym, na podstawie decyzji Ministra Rolnictwa z dnia 21 września 2007 r. nie można było wykreślić Skarbu Państwa. Kwestie wątpliwe i sporne, jak to, czy nieruchomości podpada pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu PKWN nie mogą być rozstrzygane przez sąd wieczystoksięgowy. Należą one do postępowania przewidzianego w art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (dalej jako: „u.k.w.h.”).

Na skutek skarg kasacyjnych wnioskodawczyni oraz uczestników postępowania J. S. i J. T., Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 21 czerwca 2012 r. (sygn. akt II CSK 504/11), uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając ponownie apelację Gminy O. od postanowienia Sądu Rejonowego, Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 11 grudnia 2012 r. zmienił zaskarżone postanowienie i uchylił wpis z dnia 27 sierpnia 2010 r. dokonany w dziale drugim księgi wieczystej i oddalił wniosek o wpis. Sąd ten, stwierdzając niemożność uwzględnienia złożonego w toku postępowania przez Gminę O., skutków wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 29 lutego 2010 r. uchylającego decyzje nr 282 i nr 535 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, powielił poprzednią ocenę prawną dołączonych do wniosku dokumentów stwierdzając, że wynika z nich brak tytułu prawnego Gminy O. do nieruchomości. Niemniej, brak tytułu nie uzasadniał dokonania wpisu wnioskodawczyni i pozostałych następców prawnych L. Z. M., do księgi wieczystej jako współwłaścicieli nieruchomości. Sąd zwrócił uwagę, że księga wieczysta została założona w roku 1994 r. na podstawie wniosku Wójta Gminy O., a poprzednikiem prawnym Gminy był Skarb Państwa, który został wpisany do księgi nr 787 w dniu 17 maja 1955 r. na podstawie orzeczenia Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia 30 listopada 1955 r. stwierdzającego, że Majątek Ziemski G. odpada pod art. 2 ust. 1 e) dekretu PKWN o przeprowadzeniu reformy rolnej i podlega przejściu na rzecz Skarbu Państwa. Nie było zatem możliwe i dopuszczalne wwiązanie się przez osobę ubiegającą się o wpis w prawa osoby, która została już wykreślona czy też nigdy do danej księgi nie była wpisana jako właściciel. Usunięcie zatem z obrotu prawnego decyzji komunalizacyjnej nie

doprowadzi do sytuacji uzasadniającej dokonanie wpisu zgodnie z wnioskiem, skoro poprzedni wpis dotyczył Skarbu Państwa. Dokumenty dołączone do wniosku nie podważały skutecznie tytułu Skarbu Państwa. Wnioskodawczyni powinna była legitymować się orzeczeniem stwierdzającym, że przedmiotowa nieruchomość jest wyłączna spod działania przepisów art. 2 ust. 1 pkt e dekretu PKWN. Sąd Okręgowy podkreślił, że badaniu w toczącym się postępowaniu podlegać mogły tylko te dokumenty, które wnioskodawczyni dołączyła do wniosku, a były nimi tylko decyzje nr 282 i nr 535 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji stwierdzające nieważność decyzji komunalizacyjnej. Co prawda, wnioskodawczyni we wniosku powołała dokumenty, które znajdowały się w aktach innej księgi wieczystej (to jest decyzję Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 września 2007 r.), to jednak podstawę wpisu stanowić mogły wyłącznie te dokumenty, które zostały dołączone do wniosku. Sąd Okręgowy wskazał w związku z tym, że rzeczą sądu pierwszej instancji było ograniczenie się do przyjęcia, że decyzja komunalizacyjna została usunięta z obrotu i pominięcie, wynikającego przy tym li tylko z jej uzasadnienia, okoliczności, że decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 września 2007 r. nastąpiło stwierdzenie nieważności orzeczeń z dnia 12 marca 1959 r. i z 30 listopada 1955 r. Wskazał również, że Sąd nie mógł jednak pominąć okoliczności, iż nieruchomość była objętą działaniem dekretu o reformie rolnej, skoro okoliczność ta wynikała z treści księgi wieczystej i stanowiła podstawę poprzednich wpisów. W tej też sytuacji za nie mające znaczenia dla oceny zasadności wniosku uznał zagadnienie czy właściwą podstawą wpisu do księgi nr 787 prawa własności Skarbu Państwa winno być zaświadczenie wydane przez starostę czy też decyzja administracyjna.

W skardze kasacyjnej od tego postanowienia, opartej wyłącznie na podstawie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., uczestnik J. T. zarzucił naruszenie art. 626⁸ § 2, art. 382, art. 398²⁰, art. 386 § 6 w związku z art. 398²¹ k.p.c. przez uznanie, że sąd władny był orzekać wyłącznie na podstawie dołączonych do wniosku dokumentów to jest decyzji stwierdzającej nieważność decyzji komunalizacyjnej, co w konsekwencji doprowadziło do nieuwzględnienia innych dokumentów dołączonych do akt innej księgi wieczystej, na które wnioskodawczyni powoływała się we wniosku. Skarżący wskazał, że Sąd Najwyższy uchylając poprzednie

postanowienie zwrócił uwagę na potrzebę oceny skutków prawnych decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 września 2007 r., a Sąd Okręgowy oceny tej nie dokonał, ignorując niejako wskazania Sądu Najwyższego. Nadto skarżący zarzucił naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. przez rozpoznanie sprawy poza granicami apelacji Gminy O. przejawiające się w dokonaniu zmiany postanowienia na podstawie stwierdzenia, że można brać pod uwagę jedynie dwie decyzje, w sytuacji gdy w apelacji nie zawarto tak sformułowanego zarzutu naruszenia przepisów procesowych.

Zarzucając powyższe, skarżący domagał się uchylecia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 626² § 3 k.p.c. stanowi, że do wniosku o dokonanie wpisu należy dołączyć dokumenty, stanowiące podstawę wpisu. Ratio legis tego uregulowania odnajdujemy art. 626⁸ § 2 k.p.c., który stanowi, że sąd rozpoznający wniosek o wpis bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Norma procesowa wynikająca z powołanego przepisu przesądza o woli ustawodawcy ograniczenia kognicji sądu wieczystoksięgowego. Przyczyną, dla której ustawodawca zdecydował o ograniczeniu kognicji była, z uwagi na funkcje ksiąg wieczystych, potrzeba zabezpieczenia postępowania o wpis przed deformacją polegającą na uwikłaniu sądu prowadzącego księgę w rozstrzygnięciu sporów o istnienie praw podlegających ochronie, a także zapewnienie nie tylko sprawności działania tego sądu, ale i przejrzystości prowadzonym przez niego księgom. Sąd rozstrzygający zatem wniosek o wpis, ma obowiązek zbadania tego wniosku, obowiązek zbadania dołączonych do niego dokumentów, tak w zakresie ich formy jak i treści to jest ich zdolności do wykreowania, zmiany lub wygaszenia prawa, które ma być wpisane lub wykreślone z księgi. Sąd ma też obowiązek zbadania treści księgi wieczystej, co obejmuje nie tylko wpisy istniejące i ich podstawy, ale nadto wpisy wykreślone i ich podstawy. Dokumenty złożone wraz z wnioskami stanowiącymi ich podstawy nie są przechowywane w księdze wieczystej, ale w aktach tej księgi co oznacza,

że wykonując obowiązek badania treści księgi wieczystej sąd zapoznaje się nadto z dokumentami znajdującymi poza księgą (bo w aktach tej księgi). Jeżeli zatem, rozpoznając wniosek o wpis sąd bada we wskazanym zakresie treść księgi wieczystej, to nie ma przeszkód, aby dokument już znajdujący się w aktach tej księgi mógł zostać wskazany jako podstawa kolejnego w niej wpisu; wystarczające jest wówczas powołanie się na istnienie takiego dokumentu w aktach księgi wieczystej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2005 r. III CK 233/04, nie publ.). Powstaje jednak pytanie, stawiane w skardze kasacyjnej przez skarżącego, czy powołanie przez wnioskodawcę, jako podstawy wpisu, dokumentów, które znajdują się w aktach innej księgi wieczystej, ponieważ wcześniej stanowiły podstawę wpisu w tej innej księdze, może być traktowane jako wykonanie obowiązku z art. 626² § 2 k.p.c. i czy powstała sytuacja nie narusza art. 626⁸ § 2 k.p.c. Akceptację takiego rozumienia pojęcia „dołączenia dokumentów do wniosku” wprost wyklucza brzmienie tych przepisów. Na akceptację takiego poglądu nie pozwalają też przepisy rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 września 2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów (Dz. U. z 2001 r. Nr 102, poz. 1122 ze zm. - § 5 ust. 3 i 4, § 10 ust. 1 pkt 4) i z dnia 21 listopada 2013 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie informatycznym (Dz. U. z 2013 r., poz. 1411 - § 3 ust. 4 i 5). Powołane przepisy przewidują co prawda możliwość dokonania wpisów w dwóch księgach wieczystych na podstawie tych samych dokumentów, ale może mieć to miejsce w przypadkach wskazanych w tych przepisach. Następuje to wówczas gdy przedmiotem jednego wniosku są wpisy w dwu lub więcej księgach wieczystych, co może mieć miejsce w szczególności w wypadku zbycia nieruchomości lokalowej; wówczas wniosek zawarty w akcie notarialnym będzie obejmował żądanie dokonania wpisów w księdze dotyczącej lokalu jak i w księdze istniejącej dla nieruchomości wspólnej. Powołane przepisy dopuszczają też dokonanie wpisu na podstawie jednego dokumentu w więcej niż jednej księdze przy odłączeniu części nieruchomości. Jakkolwiek więc obowiązek dołączenia do wniosku dokumentu stanowiącego podstawę wpisu nie wyklucza ponownego posłużenia się dokumentem w charakterze podstawy wpisu, a także wykorzystania jednego dokumentu gdy przedmiotem jednego wniosku są wpisy w dwu lub więcej

księgach wieczystych, jednakże ani przepisy ustawy ani przepisy obu rozporządzeń nie przewidują wykorzystania, jako podstawy wpisu, dokumentów złożonych w aktach innej księgi wieczystej. Dodać też należy, że okoliczności sprawy nie przystają do przewidzianych w rozporządzeniach sytuacji gdy jeden dokument może stanowić podstawę wpisu w dwóch lub więcej księgach wieczystych. Wnioskodawczyni bowiem, w kilku, czy też w kilkunastu księgach wieczystych, urządzonych dla nieruchomości pochodzących z majątku ziemskiego G., w których jako właściciel figurowała Gmina O. na podstawie decyzji komunalizacyjnej, złożyła analogicznej treści wnioski, o wykreślenie Gminy i wpisanie następców prawnych L. Z. M., z powołaniem się na dokumenty, o których była mowa, nie dołączając ich wszystkich do wniosków; część dokumentów została we wniosku tylko powołana, ze wskazaniem numeru księgi wieczystej, do której zostały dołączone.

Księgi wieczyste jako urzędowe rejestry, stanowią środek ujawniania praw bezwzględnych co stwarza możliwość uzyskania informacji o istnieniu takiego prawa, a wynikająca z art. 2 u.k.w.h., formalna jawność ksiąg wieczystych oznacza uprawnienie każdego do przeglądania akt i otrzymywania z nich odpisów. Realizacja funkcji jakie księgi pełnią może następować tylko przy zachowaniu rygorów jakie ustawodawca wprowadził dla postępowania wieczystoksięgowego, zamykającego się w ramach jednej księgi, przy wykorzystaniu dokumentów w niej zgromadzonych.

Biorąc zatem pod uwagę powyższe stwierdzić należy, że rozszerzająca wykładnia art. 626² § 3 i art. 626⁸ § 2 k.p.c. dopuszczająca traktowanie dokumentów znajdujących się w innych księgach wieczystych jako podstawy wpisów nie może być aprobowana. Reasumując, sąd wieczystoksięgowy nie jest uprawniony do dokonania wpisu w księdze wieczystej, jeżeli wnioskodawca we wniosku jako jego podstawę powołał dokument znajdujący się w innej księdze wieczystej chociażby obie księgi były prowadzone przez ten sam sąd i dotyczyły nieruchomości stanowiących własność tych samych osób, a dokument pozwalał na dokonanie analogicznego wpisu jak w księdze, w której był już podstawą wpisu.

Nietrafne są też zarzuty naruszenia pozostałych przepisów k.p.c. powołanych w skardze kasacyjnej.

Skarżący nie ma racji sugerując, że Sąd Najwyższy orzekając w sprawie poprzednio, zaaprobował stan rzeczy powstały na skutek przekroczenia przez sądy obu instancji granic kognicji sadu wieczystoksięgowego, zalecając Sądowi Okręgowemu ocenę skutków prawnych wywołanych decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 września 2007 r., co, według skarżącego, Sąd Okręgowy w toku ponownego rozpoznania sprawy, zignorował. Poprzednio, skargi kasacyjne zostały złożone przez uczestników, którzy kwestionowali oddalenie wniosku o wpis i tym samym żaden ze skarżących nie podnosił, z braku ku temu interesu, że dokumenty, które dołączyli do wniosku, nie były wystarczające do dokonania żądanego wpisu. Sąd Najwyższy rozpoznając skargę kasacyjną pozostaje związany zarzutami wypełniającymi jej podstawy. Sąd Najwyższy dostrzegł jednak ten mankament postępowania, przed rozważaniami dotyczącymi zasadności zarzutów skarg kasacyjnych wskazał bowiem, że przez Sądy obu instancji zostały przytoczone również inne dokumenty, zaledwie powołane we wniosku, to jest decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 września 2007 r., utrzymująca ją w mocy decyzja tego Ministra z dnia 31 października 2007 r. i wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 lipca 2009 r. Sąd Najwyższy nie zalecał również oceny skutków prawnych wywołanych decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 września 2007 r., to jest czy dokument ten podważał podstawę wpisu prawa własności na rzecz Skarbu Państwa - co, zdaniem skarżącego, Sąd Okręgowy zignorował naruszając art. 398²⁰, art. 386 § 6 w związku z art. 398²¹ k.p.c. Zgodnie z art. 398²⁰ k.p.c. związanie sądu, któremu na skutek uchylecia orzeczenia przez Sąd Najwyższy sprawa została przekazana, obejmuje związanie w zakresie wykładni prawa dokonanej przez Sąd Najwyższy, a nie wskazań co do dalszego postępowania, gdyby takie Sąd Najwyższy zawarł w uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia. Zauważyć jednak należy, że uwaga Sądu Najwyższego, którą skarżący przytoczył zaledwie we fragmencie i w sposób wypaczający zawartą w całym zdaniu myśl, nie ma nic wspólnego z zaleceniem dokonywania w toku ponownego rozpoznania sprawy, oceny skutków wskazanej decyzji. Przytoczony przez skarżącego fragment zawarty jest w tej części uzasadnienia Sądu Najwyższego, w której Sąd Najwyższy pozostałe zarzuty skarg kasacyjnych ocenia jako nieuzasadnione, w tym zarzut nieuwzględnienia domniemania wynikającego

z art. 3 ust. 2 u.k.w.h. wskazując właśnie, że potrzeba oceny czy wskazana decyzja podważała podstawę wpisu prawa własności na rzecz Skarbu Państwa wiązała się z tym zarzutem.

Nie można też zgodzić się ze stanowiskiem skarżącego, że Sąd Okręgowy naruszył art. 378 § 1 k.p.c. przez rozpoznanie sprawy poza granicami apelacji, ponieważ, jak uzasadniał skarżący, rozpoznając apelację Gminy O. Sąd stwierdził, że rozstrzygnięcie o wniosku o wpis mogło nastąpić wyłącznie na podstawie dokumentów dołączonych do tego wniosku, podczas gdy takiego zarzutu procesowego apelacja Gminy nie zawierała. Skarżący trafnie powołuje się na ugruntowaną uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/07 (OSNC z 2008 r., nr 6, poz.55) orzecznictwo, że sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego. Ma też rację skarżący, że w apelacji Gminy O. nie było zarzutu oparcia wpisu na dokumentach, które nie zostały dołączone do wniosku. Ocena, w kontekście wskazanej uchwały Sądu Najwyższego, czy Sąd Okręgowy przekroczył granice apelacji, wymaga uwagi, że uchwała ma wprost zastosowanie w procesie, a w postępowaniu nieprocesowym o tyle, o ile, z uwagi na specyfikę tego postępowania i rodzaje spraw rozpoznawanych w tym trybie (art. 13 § 2 k.p.c.), będzie to możliwe. Specyfiką postępowania wieczystoksięgowego jest, ograniczona do zakresu wynikającego z art. 626⁸ § 2 k.p.c., kognicja sądu orzekającego w wpisie, w obu instancjach. Oznacza to, że kontrola zaskarżonego orzeczenia (wpisu) dokonywana przez sąd drugiej instancji na skutek wniesionej apelacji powinna być ograniczona tylko do tego, czy w świetle dokumentów załączonych do wniosku i którymi dysponował sąd pierwszej instancji, była podstawa do dokonania bądź odmowy wpisu, zgodnie z wnioskiem o wpis (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 września 2004 r., III CK 276/03, nie publ., z dnia 27 kwietnia 2001 r., III CKN 354/00, OSNC z 2001 r., z. 12, poz. 183 i z dnia 5 października 2005 r., II CK 781/04, nie publ.). Dopiero w ramach tak zakreślonej kognicji można mówić o braku związania sądu drugiej instancji rozpoznającego sprawę na skutek apelacji od wpisu, przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi

naruszenia prawa materialnego i związaniu zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa procesowego. Jeżeli bowiem sąd wieczystoksięgowy naruszyłby granice swojej kognicji, np. przez przeprowadzenie postępowania dowodowego, to nie oznacza to, że tym samym poszerzył kognicję sądu drugiej instancji czyniąc go uprawnionym do oceny prawidłowości przeprowadzonego postępowania dowodowego lub pozbawiając go takiego uprawnienia tylko z powodu braku w apelacji właściwego zarzutu procesowego. Biorąc pod uwagę, że naruszenie przez sąd wieczystoksięgowy zakresu jego kognicji nie prowadzi do poszerzenia kognicji sądu drugiej instancji, brak w apelacji Gminy O. wskazanego w skardze kasacyjnej zarzutu procesowego, nie uzasadniało oddalenia apelacji, a przytoczony zarzut kasacyjny czyni nieskutecznym.

Zważywszy, że sąd wieczystoksięgowy związany jest treścią wniosku, stanowisko Sądu Okręgowego, że dokumenty dołączone do wniosku nie uzasadniały uwzględnienia tego wniosku, nie może być skutecznie zakwestionowane. Taki stan rzeczy dostatecznie uzasadniał konieczność oddalenia skargi kasacyjnej bez potrzeby czynienia rozważań czy decyzja administracyjna stwierdzająca, z przyczyn wymienionych art.156 § 1 pkt 2 k.p.a., nieważność decyzji wojewody wydanej na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. poświadczającej, że gmina stała się z mocy prawa z dniem 27 maja 1990 r. właścicielem określonego składnika mienia ogólnonarodowego (państwowego), stanowi uzasadnioną podstawę wykreślenia z księgi wieczystej jako wygasłego, prawa własności wpisanego na rzecz gminy i zwalnia też Sąd Najwyższy od potrzeby rozważania wpływu na postępowanie wieczystoksięgowe wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego (art. 170 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi – tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r., poz. 270 ze zm.) oddalającego skargi kasacyjne od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 29 lutego 2012 r.

Z przedstawionych przyczyn Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną (art. 398¹⁴ k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w związku z § 7 pkt 5 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

jw